

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 Rs 157836 16 Rev
Banjaluka: 14.02.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Rose Obradović, kao predsjednika vijeća, Senada Tice i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca - protivtuženog M. B. iz B., Ulica..., zastupanog po punomoćniku R. P., advokatu iz B., ..., protiv tuženog - protivtužioca „B. p.“ a.d. B., Ulica..., zastupanog po punomoćniku Advokatskoj firmi... o.d. B., Ulica..., po tužbi radi zaštite prava iz radnog odnosa i po protivtužbi radi sticanja bez osnova, odlučujući o reviziji tuženog – protivtužioca „B. p.“ a.d. B. izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 Rs 157836 15 Rsž od 09.09.2015. godine, na sjednici održanoj 14.02.2018. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 Rs 157836 12 Rs od 30.12.2014. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužioca koji glasi:

„Poništavaju se, kao nezakonite odluke tuženog, i to: odluka o prestanku potrebe za radom radnika broj: M-3767 od 23.03.2012. godine i odluka broj: 391/12 od 21.05.2012. godine, kojom je odbijena žalba tužioca izjavljena protiv odluke broj: M-3767 od 23.03.2012. godine, slijedom čega ugovor o radu na neodređeno vrijeme pod izmijenjenim uslovima broj: 3767 od 01.07.2009. godine ostaje na snazi, a tuženom se nalaže da tužioca vrati u radni odnos i rasporedi na radno mjesto „Loko nabavljač - magacioner“ – nabavka, Služba logistike ili drugo radno mjesto u skladu sa njegovom stručnom spremom i radnim sposobnostima.

Nalaže se tuženom da tužiocu na ime naknade materijalne štete u vidu izgubljene zarade - plate, zbog nezakonitog prestanka radnog odnosa, isplati:

- za mjesec juni 2012. godine, iznos od 1.157,51 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.07.2012. godine do isplate
- za mjesec juli 2012. godine, iznos od 1.334,30 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.08.2012. godine do isplate
- za mjesec avgust 2012. godine, iznos od 1.231,01 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.09.2012. godine, do isplate
- za mjesec septembar 2012. godine, iznos od 1.136,37 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.10.2012. godine do isplate
- za mjesec oktobar 2012. godine, iznos od 1.236,47 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.11.2012. godine do isplate
- za mjesec novembar 2012. godine, iznos od 1.791,73 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.12.2012. godine do isplate
- za mjesec decembar 2012. godine, iznos od 1.175,86 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.01.2013. godine do isplate

- za mjesec januar 2013. godine, iznos od 1.235,59 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.02.2013. godine do isplate
- za mjesec februar 2013. godine, iznos od 1.133,09 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.03.2013. godine do isplate
- za mjesec mart 2013. godine, iznos od 1.224,39 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.04.2013. godine do isplate
- za mjesec april 2013. godine, iznos od 1.261,69 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.05.2013. godine do isplate
- za mjesec maj 2013. godine, iznos od 1.320,74 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.06.2013. godine do isplate
- za mjesec juni 2013. godine, iznos od 1.211,52 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.07.2013. godine, do isplate
- za mjesec juli 2013. godine, iznos od 1.278,99 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.08.2013. godine do isplate
- za mjesec avgust 2013. godine, iznos od 1.259,18 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.09.2013. godine do isplate
- za mjesec septembar 2013. godine, iznos od 1.232,01 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.10.2013. godine do isplate
- za mjesec oktobar 2013. godine, iznos od 1.288,84 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.11.2013. godine do isplate
- za mjesec novembar 2013. godine, iznos od 1.975,69 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.12.2013. godine, do isplate
- za mjesec decembar 2013. godine, iznos od 1.281,44 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.01.2014. godine do isplate
- za mjesec januar 2014. godine, iznos od 1.323,99 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.02.2014. godine do isplate
- za mjesec februar 2014. godine, iznos od 1.210,26 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.03.2014. godine do isplate
- za mjesec mart 2014. godine, iznos od 1.259,13 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.04.2014. godine do isplate
- za mjesec april 2014. godine, iznos od 1.275,68 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.05.2014. godine, do isplate
- za mjesec maj 2014. godine, iznos od 1.276,76 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.06.2014. godine, do isplate
- za mjesec juni 2014. godine, iznos od 1.235,80 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.07.2014. godine do isplate
- za mjesec juli 2014. godine, iznos od 1.241,16 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.08.2014. godine do isplate
- za mjesec avgust 2014. godine, iznos od 1.279,12 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.09.2014. godine do isplate
- za mjesec septembar 2014. godine, iznos od 1.306,67 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.10.2014. godine do isplate
- za mjesec oktobar 2014. godine, iznos od 1.347,60 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15.11.2014. godine do isplate.

Obavezuje se tuženi da na ime tužioca Poreskoj upravi Republike Srpske uplati sve doprinose po osnovu rada, za period od 23.03.2012. godine do vraćanje na rad, sve u roku od 15 dana od dana donošenja presude“.

Odbijen je protivtužbeni zahtjev tuženog kojim traži da se obaveže tužilac da mu, na ime sticanja bez osnova, uplati iznos od 13.056,23 KM sa zakonskom zateznom kamatom, i to: na iznos od 4.352,08 KM počev od 15.06.2012. godine do isplate, na iznos od 4.352,08 KM počev od 16.07.2012. godine do isplate i na iznos od 4.352,07 KM počev od 15.08.2012. godine do isplate.

Odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 Rs 157836 15 Rsž od 09.09.2015. godine, usvojena je žalba tužioca i preinačena prvostepena presuda tako što je tužbeni zahtjev tužioca usvojen u dijelu kojim traži poništenje odluke o prestanku potrebe za radom radnika broj: M-3767 od 23.03.2012. godine i odluke broj: 391/12 od 21.05.2012. godine, te nalaže tuženom da tužioca vrati u radni odnos i rasporedi na radno mjesto u skladu sa njegovom stručnom spremom i radnim sposobnostima, te u dijelu kojim je tražena naknada materijalne štete u vidu izgubljene zarade - plate, za period od mjeseca juna 2012. godine do mjeseca oktobra 2014. godine, u iznosima navedenim u izreci prvostepene presude.

Obavezan je tuženi da na ime tužioca, Poreskoj upravi Republike Srpske, izvrši uplatu doprinosa po osnovu rada za period od 23.03.2012. godine do 30.10.2014. godine, te da mu na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 2.329,00 KM, sve u roku od 15 dana.

Odbijen je zahtjev tužioca u dijelu kojim traži da ga tuženi rasporedi na radno mjesto „Loko nabavljač - magacioner“ – nabavka, Služba logistike, u dijelu kojim traži da mu kod Poreske uprave izvrši uplatu doprinosa za period od 01.11.2014. godine do vraćanja na rad, te u dijelu zahtjeva za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa.

Usvojen je protivtužbeni zahtjev i obavezan tužilac da tuženom, na ime sticanja bez osnova, uplati iznos od 13.056,23 KM sa zakonskom zateznom kamatom, i to: na iznos od 4.352,08 KM počev od 15.06.2012. godine do isplate, na iznos od 4.352,08 KM počev od 16.07.2012. godine do isplate i na iznos od 4.352,07 KM počev od 15.08.2012. godine do isplate, u roku od 30 dana.

Tuženi revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev odbije ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Tužilac u odgovoru predlaže da se revizija odbaci kao nedozvoljena.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora po tužbi je zahtjev tužioca da se ponište odluke o prestanku rada tužioca kod tuženog, izvrši radna reintegracija tužioca i obaveže tuženi na isplatu naknade štete po osnovu izgubljene zarade za period od juna 2012. godine do oktobra 2014. godine.

Predmet spora po protivtužbi je zahtjev tuženog da se obaveže tužilac da, na ime sticanja bez osnova, uplati iznos od 13.056,23 KM sa zakonskom zateznom kamatom, i to: na iznos od 4.352,08 KM počev od 15.06.2012. godine do isplate, na iznos od 4.352,08 KM počev od 16.07.2012. godine do isplate i na iznos od 4.352,07 KM počev od 15.08.2012. godine do isplate

U bitnome se činjenično utvrđenje prvostepenog suda sastoji u sljedećem:

da je tužilac zasnovao kod tuženog radni odnos na neodređeno vrijeme počev od 26.06.1989. godine; da tužilac ima završenu Poljoprivredno-prehrambenu školu, stručni naziv „proizvođač slada i piva-specijalista“, SSS, V stepen; da je po ugovoru o radu broj: M-3767 od 01.07.2009. godine, tužilac bio raspoređen na radno mjesto „Loko nabavljač - magacioner“ – nabavka, Služba logistike, koje radno mjesto je ukinuto donošenjem Pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta broj: 197/12 od 15.03.2012. godine (u daljem tekstu: Pravilnik); da je tuženi 15.03.2012. godine donio Odluku o prestanku potrebe za radom radnika broj: 198/12, kojom je odlučeno da zbog ekonomskih, tehnoloških i organizacionih promjena, počev od 23.03.2012. godine, prestaje potreba za radom 22 radnika; da je u toj odluci pod brojem 2. označen sektor „Nabavke“, radno mjesto „Loko nabavljač - magacioner“ i ime i prezime tužioca; da je tuženi 15.03.2012. godine pod brojem 199/12 donio „Program zbrinjavanja viška radnika i razlozi za iskazivanje tehnološkog viška“ (u daljem tekstu: Program); da je u Programu navedeno da se, na nivou preduzeća utvrđuje broj od 22 radnika kao viška zaposlenih u svim organizacionim jedinicama, od čega je u kabinetu 1, proizvodnotehničkom sektoru 9, veleprodaji 5 i u „Službi logistike i nabavke“ 7 radnika; da je za 7 radnika iz „Službe logistike i nabavke“ predviđeno da će 3 radnika biti raspoređena na druge poslove sa punim radnim vremenom, 1 radnik raspoređen na druge poslove sa nepunim radnim vremenom, dok će 3 radnika dobiti otkaz ugovora o radu; Programom su utvrđene mjere za izbjegavanje otkazivanja ugovora o radu (raspoređivanje na druge odgovarajuće pozicije, prekvalifikacija, dokvalifikacija) i propisani kriterijumi i način ocjenjivanja zaposlenih koji su tehnološki višak, te je utvrđeno da će od 22 radnika koji su višak njih 11 na nivou preduzeća dobiti otkaz (sektor logistike i nabavke 3, proizvodno-tehnički sektor 7 i veleprodaja 1); da je visina novčanog potraživanja tužioca iz osnova izgubljene zarade utvrđena nalazom vještaka T. Z. od 09.12.2014. godine, čijem nalazu stranke nisu prigovarale.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 125., 126., 127., 135., 136., 138., 139. i 140. Zakona o radu („Službeni glasnik RS“, broj: 55/07-u daljem tekstu: ZR), prvostepeni sud je odlučio kao u izreci.

Po shvatanju prvostepenog suda, Pravilnikom je ukinuto radno mjesto tužioca i tuženi nije imao drugo radno mjesto na koje bi rasporedio tužioca, uzimajući u obzir njegovu školsku spremu i specifičnost stručnosti. Prvostepeni sud nalazi da je tuženi donio Program iako na to nije bio obavezan po članu 138. ZR, jer je otkaz dobilo manje od 10% od ukupnog broja zaposlenih, iz kog razloga cijeni da tuženi nije bio dužan da prethodno ponudi zaposlenje tužiocu iako je u roku od godine dana od njegovog prestanka radnog odnosa primio u radni odnos druga lica. Pored toga, utvrđuje da su ta lica primljena na radna mjesta na kojima tužilac ne bi mogao raditi jer ne odgovaraju njegovj stručnoj spremi.

Odlučujući o žalbi tužioca, drugostepeni sud nalazi da je pogrešan zaključak prvostepenog suda da je tuženi dokazao da u okviru raspoređivanja radnika za čijim radom je prestala potreba, nije imao odgovarajuće radno mjesto na koje bi tužilac bio raspoređen, sa ili bez obuke, dokvalifikacije ili prekvalifikacije.

Drugostepeni sud cijeni da je tuženi „morao objektivizirati usvojene kriterijume“ i da je „morao jasno dati do znanja na osnovu kojih parametara i mjerila“ su se ispunili uslovi da se upravo tužiocu da otkaz ugovora o radu, a ne i ostalim zaposlenima (njih 6) koji su bili u „Službi logistike i nabavke“. Iz tog razloga nalazi da je tužilac doveden u neravnopravan položaj u odnosu na ostale radnike čiji je radnopravni status riješen rasporedom na druge poslove, sa ili bez obuke, dokvalifikacije ili prekvalifikacije.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u sumanju.

Prema odredbi člana 126. stav 1. tačka 2. ZR, poslodavac može radniku otkazati ugovor o radu ako se iz ekonomskih, organizacionih i tehnoloških razloga ukaže potreba za prestankom rada radnika i ako mu poslodavac, s obzirom na ekonomsko stanje, proizvodne i druge radne kapacitete, kao i radne sposobnosti radnika, ne može obezbjediti drugi odgovarajući posao.

Odredba člana 138. ZR predviđa da poslodavac koji zapošljava više od 15 radnika, a koji u naredna tri mjeseca ima namjeru da, zbog smanjenja obima posla i drugih ekonomskih, tehnoloških i organizacionih razloga, otkáže ugovor o radu najmanje 10% od ukupnog broja zaposlenih, ali ne manje od pet radnika, dužan je da se konsultuje sa savjetom radnika, odnosno sa sindikatima koji predstavljaju najmanje 10 % zaposlenih radnika. U konkretnom slučaju, tužilac nije dokazao da je broj otpuštenih radnika veći od zakonom propisanih 10%, ali je tuženi, u svakom slučaju, donio Program u konsultaciji sa ovlaštenim sindikatom tuženog koji sadrži kriterijume i mjere za izbjegavanje viška radnika, saglasno odredbama člana 22. i 23. Kolektivnog ugovora tuženog od 23.6.2009. godine.

Organizaciona struktura zaposlenih se uređuje Pravilnikom kojim se, između ostalog, propisuje organizacija rada poslodavca, broj izvršilaca i opis poslova za pojedina radna mjesta.

Odlukom broj: 198/12 od 15.3.2012. godine, tuženi je odredio da prestaje potreba za radom 22 radnika, a donesenim Programom da će od tog broja 11 radnika biti zbrinuto rasporedom na druge poslove, a 11 će dobiti otkaz ugovora o radu.

Nesporna je činjenica da je tuženi Pravilnikom broj: 197/12 od 15.03.2012. godine ukinuo radno mjesto na kome je tužilac bio zaposlen po ugovoru o radu broj: M-3767 od 01.07.2009. godine („Loko nabavljač - magacioner“ – nabavka, Služba logistike).

Ukidanje radnog mjesta, po prirodi stvari, automatski izaziva prestanak potrebe za radom svih radnika koji su raspoređeni da na njemu rade. Međutim, to istovremeno ne znači da radnik čije je radno mjesto ukinuto bezuslovno ostaje bez posla, ako postoji mogućnost da mu se, unutar preduzeća, obezbjedi drugo odgovarajuće radno mjesto.

Tužilac je u molbi upućenoj tuženom 21.3.2012. godine (zavedena pod broj: 214/12), tražio da se rasporedi na drugo radno mjesto „adekvatno njegovoj stručnoj spremi“ ili “bilo koji drugi posao“.

Tužilac ima završenu Poljoprivredno-prehrambenu školu, SSS, V stepen, stručni naziv „proizvođač...“. Prema mišljenju ljekarske komisije Fonda PIO RS broj: ORS-679/09 od 11.5.2009. godine, tužilac ima smanjenju radnu sposobnost (tjelesno oštećenje u visini od 30%), koja ga onemogućava da radi na poslovima koji zahtjevaju „dobar binokularni vid i rad uz pokretne strojeve“.

Važećim Pravilnikom je u „Službi logistike – nabavka“, predviđeno ukupno 5 izvršilaca sa VI i VIII stepenom stručne spreme, dok je u svim ostalim odjelima logistike (magacin ulaznih roba, bife, kuhinja, vozni park, otprema i veleprodaja) predviđeno ukupno 31 izvršilac sa II, III, IV i VI stepen stručne spreme koja nije odgovarajuća onoj koju ima tužilac.

Tuženi jeste, nakon otkaza datog tužiocu, primio u radni odnos veći broj lica, a tužilac je u toku postupka i u žalbi ukazivao na određena radna mjesta na koja su ta lica primljena.

U odnosu na konkretna radna mjesta za koja tužilac tvrdi da je mogao biti raspoređen prema stručnoj spremi, zvanju i radnom iskustvu, od strane nižestepenih sudova je utvrđeno da su 4 lica primljena na radna mjesta za koja tužitelj nema potrebnu stručnu spremu (rukovalac viljuškarom – „veleprodaja“). Međutim, u „Službu logistike-nabavka“ primljena je I. Č. koja ima SSS-IV stepen (na radno mjesto za koje se traži VII stepen), dok je u odjelu „kuhinje“ na radno mjesto „pomoćni radnik-kuhinja“, Služba Logistike, primljeno lice sa IV-SSS elektro- tehničar (prema Pravilniku se traži III/IV, svih zanimanja, 6 mjeseci iskustva).

U službi „Prodaje“ na radno mjesto „prodajni agent“ primljena su 3 lica sa III-SSS (prema Pravilniku se traži III/IV –SSS, svih zanimanja, dobro poznavanje engleskog jezika, vozačka dozvola „B“ kategorije, 6 mjeseci iskustva), i 1 lice na radno mjesto „prodajni agent-standard“ sa V stepenom, Viša škola za sportske trenere i menadžere (prema Pravilniku se traži III/IV-SSS, svih zanimanja, dobro poznavanje engleskog jezika, vozačka dozvola „B“ kategorije, 6 mjeseci iskustva).

Dakle, slijedi da su navedena lica primljena na radna mjesta koja nisu potpuno odgovarajuća njihovoj stručnoj spremi i zvanju, pa pravilno nalazi drugostepeni sud da nije od strane tuženog obrazloženo i objektivizirano zašto tužilac nije mogao da bude raspoređen na neka od tih radnih mjesta.

Tužilac nije tokom postupka, niti u žalbenim navodima, osporio tvrdnju tuženog da se nije, za razliku od ostalih radnika koji su bili tehnološki višak, odazvao na postupak ocjene zaposlenog u skladu sa Programom. Ovakvo ponašanje tužioca bilo bi od značaja da je tuženi dokazao da nije mogao rasporediti tužioca na radno mjesto koje odgovara njegovoj stručnoj spremi, kod činjenice da je tužilac pristao da bude raspoređen ili na radno mjesto koje odgovara njegovoj stručnoj spremi ili „na bilo koji drugi posao“, što podrazumijeva i na onaj posao za koji se traži niža stručna sprema od one koju ima, a koji posao može obavljati prema svojoj radnoj sposobnosti.

Temeljem odredbe člana 248 ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća:
Rosa Obradović

Za tačnost otpavka ovjerava
rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podraščić